

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Ik ben de weg

Joh. 14 : 6a.

Een weg is het middel om te komen op een bepaalde bestemming. Vaak leiden verschillende wegen naar een plaats. Men kan ook langs omwegen het doel bereiken.

Maar ten opzichte van de weg naar de hemel is er maar één weg, en die weg is ... Christus Zelf! "Ik ben de weg".

Alle andere wegen buiten Hem zijn wegen des doods. Van nature bewandelen wij allen de brede weg, de weg des verderfs. Een weg onderstelt afstand, verwijdering, scheiding. De zonde bracht in het Paradijs de scheiding tussen God en de mens. Daarom is de mens de rechte weg kwijt, want hij is God kwijt. En het ergste is, dat hij dit niet beseft, hij is er blind voor. Zo leeft de mens voort, dikwijls nog menende dat hij op de goede weg is. Niettemin komt de Heere ons tegemoet met Zijn Woord en roepstemmen. En Hij getuigt het Zelf, dat Hij geen lust heeft in de dood des zondaars, maar daarin, dat de zondaar zich bekeert en leeft!

Groot is het voorrecht nog te mogen leven onder dat Evangelie der zaligheid. Wij zullen nooit kunnen zeggen dat wij het niet geweten hebben. Maar wij moeten op die weg gebracht worden.

De aanvang van de weg des levens in Christus ligt in GOD ZELF, in Zijn eeuwig welbehagen, in zijn liefdehart. Want ook Christus komt van God. Hij is van eeuwigheid tot Middelaar en Borg verordeneerd en gezalfd, Spr. 8 : 23.

Hij verliet de schoot des Vaders om de weg tot het hart des Vaders te openen. Daarom wijst Hij niet maar naar de weg, maar Hij is Zelf de weg!

Dus begint de weg der zaligheid niet bij de mens, maar bij God. Nooit heeft de mens die weg zelf kunnen uitdenken, nooit zal hij naar die weg vragen. Hij begeert die weg niet. Want die weg is niet een weg naar het vlees, zoals de mens wil, maar een weg waarop al de geschonden deugden Gods moesten hersteld worden, ja aan het heilig recht Gods moest worden voldaan, de zondeschuld geboet en de straf gedragen.

De mens wil wel naar de hemel, maar langs een weg, die hemzelf recht toeschijnt, de weg van beneden naar Boven! Door alle eeuwen heen heeft de mens die weg gezocht en gewild. Door deugdzaam te leven, door zelfonthouding en boetedoeningen. Velen zelfs denken op de weg naar de hemel te zijn, maar zij kunnen nog heel gerust vasthouden aan de wereldse begeerlijkheden en aan al de dingen, waarbij de wereld haar genoegens zoekt.

Het onderscheid tussen die, die God dient en die, die Hem niet dient, komt niet uit. En wat gemeenschap heeft Christus met Belial?

Men is gelijk aan die twee kinderen, wier moeder in hun vroege jeugd hun was ontnomen. Stervende had deze moeder mogen getuigen van haar vaste hoop. De beide kinderen werden opgevoed door een tante, die hen wreed behandelde. Teneinde raad zijn zij weggevlucht. Maar die laatste woorden van moeder waren zij niet vergeten en daarom wilden zij ook de reis maken naar de hemel. Die kon toch niet ver zijn, want over de velden ginds scheen het hun toe, dat de hemel op de aarde lag, daar hing de lucht op de grond. Zij liepen al verder. Maar hoe

verder zij kwamen, hoe meer de hemel week en ach, weldra liep het uit op een grote teleurstelling. Die hemel bleef zo hoog en ver ...

Zo is het ook met degenen, die lopen en hopen, dat men zo maar de hemel in kan stappen. Een mens behoeft het niet zo zwaar te nemen. Als je toch gelooft en Jezus aanneemt, dan is het toch goed? Velen zijn er, die wel eens een ernstig ogenblik in hun leven hebben gehad of uitredingen uit moeilijke omstandigheden, of met een versje of tekst werden vertroost en nu vast geloven, dat zij daardoor ook bij Gods kinderen behoren. Maar wat zal dit alles op een ontzettende teleurstelling uitlopen, wanneer de Heere het niet verhoedt en hen nog tijdig ontdekt aan dit zelfbedrog! Straks menen in te gaan en ... niet kunnen, wanneer de deur gesloten is.

De weg naar de hemel wordt ook gezocht door de werken der wet. Het geweten wordt wakker geschud. Indrukken van dood en eeuwigheid benaauwen de mens en hij gaat zoeken om tot rust te komen. Met zonden wordt gebroken. Stipt en nauwgezet gaat men leven. Maar het komt niet verder. Tenzij de Heere de ogen en het hart opent, zoals bij Lydia, de purperverkoopster uit Thyatira. Ach, zij diende God, maar miste de ware vrede en rust, totdat Paulus kwam en de weg der zaligheid verkondigde in Christus Jezus, ja, afmaande van de weg om door de werken der wet zalig te worden. Het woord "acht-nemen" (op hetgeen van Paulus gesproken werd) wijst op: luisteren naar woorden van vermaan.

Christus is de weg, niet een weg, maar de Weg, de enige Weg, de volkomen gebaande Weg! Hij is de Ladder Jakobs!

Wanneer Christus Zichzelf proclameert als de Weg, stond Hij voor de ingang van Zijn lijden, voor de poort des doods. Hij heeft de schuld der Zijnen op Zich genomen en de last van de eeuwige toorn Gods gedragen. Hij is tot een vloek geworden, daarom moest Hij de kruisdood sterven. Zo heeft Hij Zijn offerande gebracht. En wanneer Hij het "Het is volbracht" heeft uitgeroepen, ja de dood is ingegaan tot betaling van de zondeschuld, dan is in Hem de weg tot de verzoende gemeenschap met de Vader ten volle ontsloten! En dat voor zulken, die door ongedekte genade moeten bekennen, tijdelijke en eeuwige straffen verdiend te hebben, ja, de eeuwige rampzaligheid.

Ziet, zulken krijgen een Borg nodig en ... innig lief, wanneer Hij aan hun ziel uit het Evangelie wordt geopenbaard en geschonken! O, hoe ruim is die weg! Daarom kon de apostel schrijven in de Hebreënbrieff (hfdst. 10 : 21): "Dewijl wij dan, broeders vrijmoedigheid hebben, om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees, en dewijl wij een grote Priester hebben over het huis Gods, zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs".

Op deze Weg zal geen zondaar verkeerd uitkomen. Deze weg heeft nog nooit iemand misleid. Alle wegen buiten Christus lopen uit op het eeuwig verderf.

Maar - en daarop komt het voor u en mij aan - die enige Weg moet bewandeld worden! Zijn we daarom al op die weg gebracht? Kennen we deze weg?

Daartoe is noodzakelijk het deelachtigma-

Van de administratie

Er waren al diverse abonnees die hun abonnementsgeld van de nieuwe jaargang betaalden vóór ze de accept-girokaart hadden ontvangen. Bij deze betalingen ontvingen we de eerste giften in dit jaar, n.l. f 219,50, terwijl we verder een gift van f 400,- ontvingen uit V.I., waarvan f 200,- voor de school in Dundas en f 200,- voor ons blad. Ook konden weer 4 nieuwe abonnees worden ingeschreven. Voor alles hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **In de beginne.** In dit nummer staat het 22e gedeelte van een boekje, dat in het engels is verschenen onder de titel: In the beginning. Ds. Hamstra zorgde voor een vertaling in het nederlands. Onze lezers hebben kunnen zien hoe positief het geluid is dat de schrijver, Prof. Dr. E.J. Young, laat horen. Dat geluid moet in ons land doorklinken. Daarom wordt overwogen de nederlandse vertaling in druk te laten verschijnen. Zodra het laatste gedeelte in ons blad opgenomen is. Dan kunnen ook anderen er kennis van nemen. We moeten dan echter wel er enigszins op aan kunnen dat er voldoende belangstelling voor het werkje zal zijn. Het zal ongeveer 100 bladzijden omvatten. Gaarne krijg ik reacties van hen die er prijs op stellen om het boekje te ontvangen. De prijs kan uiteraard nog niet worden medegedeeld.

2. **Gomarus-mavo te Gorinchem.** Op de achterzijde van dit nummer vindt men een advertentie, waarin leerlingen voor deze school worden opgeroepen. We willen de aandacht van onze lezers op deze school vestigen. Laten alle ouders uit de wijde omtrek van Gorinchem, die kinderen voor een Mavo hebben, hun kinderen naar deze school sturen. Het is van groot belang dat onze kinderen zoveel mogelijk reformatisch onderwijs ontvangen.

3. **Wie kan en wil Werkendam helpen?** We hebben vroeger een Ds. L. Baas gehad. Hij was geboren in 1879, werd in 1911 predikant te Apeldoorn, in 1916 te Lutten en De Krim, in 1922 te Teuge en in 1930 te Werkendam, waar hij in 1933 met emeritaat ging. Hij overleed in 1949. De kerkeraad van Werkendam wil een boekje uitgeven, waarin een of ander van alle predikanten staat, die Werkendam gediend hebben, dus een preek of meditatie. Tot heden is het niet gelukt iets van die aard van Ds. Baas te vinden. Is er iemand van onze lezers, die iets van deze predikant bezit? Zo ja, laat hij zich dan met Ds. Van Heteren te Werkendam in verbinding stellen. Dat zou deze zeer op prijs stellen.

3. **Wie?** Een abonnee uit Urk belde mij op toen ik niet thuis was. Mijn dochter nam de boodschap aan, maar schreef het adres niet volledig op. Ik weet alleen dat het een zekere Visser was. Maar mensen met die naam wonen er veel op Urk. Dat weet ik nog van vroeger. Mag ik daarom aan deze abonnee vragen nog even te bellen. Bij voorbaat dank.

B.

kende werk van Christus door de Heilige Geest. Want ook ten deze is Christus de Weg! Hij is de Weg, vanwege Zijn verhoging aan de rechterhand Zijns Vaders. Hij heeft immers alle macht gekregen in de hemel en op de aarde! Hij heeft de belofte des Vaders verkregen en Zijn Geest uitgestort. Door die

Geest woont en werkt Hij in Zijn kerk, brengt Hij zondaren op de weg des levens, waarvan Hij het fundament is, omdat Hij Zelf . . . de Weg is. Door die Geest wordt de zondaar tot Christus gebracht en door Christus . . . tot de Vader! "Niemand komt tot de Vader dan door Mij". Dit wordt door de onderwijzing des Geestes in de weg des geloofs geleerd. Daarom zijn de oefeningen des geloofs zo noodzakelijk. Hoe meer men ontdekt wordt, hoe meer Christus noodzakelijk en dierbaar wordt, ja zo algenoegezaam als de Weg, als de enige en volkomen Weg! Dan begeert men geen andere weg meer. "Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf!" "Ik ben de Weg".

In zijn vernedering, in Zijn verhoging! Ook als Profeet, Hogepriester en Koning! Hoe groot wordt Hij voor het zielsoog als Profeet bij het zien en erkennen van eigen dwaasheid; hoe groot als enige Hogepriester bij het beleven van de smartelijke ervaring, de schuld dagelijks groter te maken. Hoe groot en heerlijk wordt Hij als de grote Voorbidder voor het aangezicht des Vaders . . . voor een biddeloos en dankeloos volk in zichzelf. Hoe verheven als Koning . . . voor een in zichzelf hulpeloos en machteloos volk! Ja, het is de moeite waard op die weg gebracht te worden. Want die weg misleidt niet, zeiden we.

O, rusten we niet, maar leren we ons benaastigen om die Weg te kennen en te bewandelen. Smeek de Heere, dat Hij u op die Weg bringe! Het is nog het heden der genade! "De goddeloze verlate zijn weg en hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk!" Jes. 55 : 7.

"Ik ben de Weg". Christus draagt al de Zijnen met al hun moeijelikheden en lasten. Op Hem leunende, zullen zij niet bezwijken. De Godsstad, het nieuwe Jeruzalem komt in het zicht. "Ik ga heen, om u plaats te bereiden". O, welk een zaligheid wacht dat pelgrims-volk, dat hier als gast en vreemdeling verkeert! dáár zijn ze . . . thuis, voor eeuwig!

*Mijn God, U zal ik eeuwig loven,
omdat Gij 't hebt gedaan.*

Ds. H. van Leeuwen.

IN DE BEGINNE

Genesis Eén tot Drie en het Gezag van de Heilige Schrift

door Prof. Dr. Edward J. Young

22

Hun Ogen Werden Geopend

Wat Satan zegt is bijzonder gevaarlijk, omdat het formeel waar is.

De Schrift zegt: "Hun beider ogen werden geopend". Het was een openen van de ogen ofschoon niet zoals Satan dat voorstelde. "Uw ogen zullen geopend worden, en ge zult als God wezen, kennende het goede en het kwade." Formeel, ja! God kent het goede en het kwade. God bemint het goede, omdat het een uitdrukking is van Zijn natuur. Maar Adam en Eva zouden het goede en het kwade ook kennen maar van het standpunt van gevallen schepselen. Zij zouden het kwade liefhebben en het goede verwerpen. Dat zou gebeuren, maar Satan zegt dit niet.

Door dit gezegde dat formeel waar is, bestrijdt hij de motieven van God en bedriegt hij Eva. Hij doet het voorkomen dat God op één of andere wijze van hen iets goeds weerhoudt: "Gij zult zijn als God, kennende het goede en het kwade".

De implicatie is dat God niet wil dat de mens ook heeft wat Hij bezit. Met andere woorden, Hij is jaloers. Dat was een valse list. Dit is nog de manier waarop Satan strijdt. Dat ligt nog ten grondslag van de moderne theologie en filosofie. Daarin wordt de mens voorgelaten dat hij alles kan hebben wat hij wenst, als hij maar de orthodoxe Christelijke leer laat varen en de nieuwe levensbeschouwingen aanneemt. Dat doet Satan vandaag.

Eén ding moet hier nog over Satan gezegd worden, en dat is dat hij niet zo origineel is. Hij presenteert vandaag de zelfde soort leugen die hij aan Eva in de Hof van Eden voorstelde. De nieuwe moraliteit is in wezen hetzelfde als wat hij haar reeds aanbood. In principe zei hij dit: Eva luister niet naar de wet. Gezag is dodend. Liefde is de wet van het

leven. Laat je eigen inzichten en gevoelens tot uitdrukking komen. Indien je als persoon vrij wilt zijn en niet gebonden aan traditie en autoriteit, eet van de verboden vrucht en wees als goden, kennende het goede en het kwade. Het is de zelfde gedachtenlijn die Satan vandaag gebruikt. De nieuwe theologie en de nieuwe moraliteit zijn in wezen niet verschillend van wat aan Eva in de Hof van Eden werd aangeboden.

Zo beantwoordt Eva Satan. Luisterend naar de leugen, kijkt zij naar de boom en ziet dat het een vermaak is voor de ogen en goed voedsel. Maar zij ziet het nu van het standpunt van iemand die aan Satans zijde is. Zij neemt van de vrucht, zij geeft aan haar man en hij eet eveneens.

Iemand zou kunnen vragen: Waar was Adam al die tijd? De Bijbel vertelt ons dit niet. Ik denk dat hij daar bij tegenwoordig is geweest, omdat zij de vrucht aan hem gaf. Haar man was bij haar. Meer kunnen we niet zeggen, om de eenvoudige reden dat de Bijbel niet meer zegt. Maar nu wordt ons verteld dat hun ogen geopend werden, en zo werd wat Satan gezegd had formeel waar.

Ze werden geopend niet tot de verheuging die Satan hen beloofd had. Hun ogen werden nu geopend voor hun ware toestand. Misschien zou het nauwkeuriger zijn om te zeggen dat hun ogen geopend werden voor de gevolgen van hun toestand. En ze beseften die gevolgen in de tegenwoordigheid van schaamte. Ze waren zich nu bewust dat ze naakt waren. Ze hadden een verkeerde voorstelling van hun naaktheid en zochten deze te bedekken. Eerder hadden zij zich niet geschaamd en oordeelden ze alle dingen vanuit een waar beginsel en van het standpunt van Gods openbaring. Nu oordelen ze alles vanuit het standpunt van de gevallen mens. Dientengevolge zijn Adam en Eva voortaan geheel verkeerd in alles wat zij denken en zeggen. Zo zoeken zij hun schuld en naaktheid te bedekken.

Dit is de eerste van 's mensen vele tragische handelingen om de situatie waarin hij zich bevindt te verlichten. Dit is de eerste poging om de wereld waarin de gevallen mens zich bevindt te verbeteren. Dit is de eerste poging tot zaligheid door menselijke werken. De mens tracht de middelen die tot zijn beschikking staan te gebruiken om zo de toestand te verzachten. Zo maakt men een bedekking voor zichzelf. Maar dat kan natuurlijk nooit bevredigen.

Zonde Sluit Schuld In

Hier worden wij er zeer duidelijk bij bepaald wat de ware aard is van de toestand van de gevallen mens. Zonde houdt in allereerst dat het menselijke hart verdorven is. Dat wordt gezien in de schaamte die Adam en Eva gevoelen. "Het hart is arglistig, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen?" Jeremia 17 : 9. Dit is het eerste gevolg van de zonde. Daarom moet het hart veranderd aler we de hemel kunnen binnen gaan en voor en aler dat er aanneming kan zijn in de tegenwoordigheid Gods.

Het hart van de mens moet veranderd. God alleen kan een nieuw hart geven. Dat alles is ernstig genoeg. Maar er komt meer ter sprake. De zonde betekent niet alleen dat het hart van de mens verdorven is, maar ook dat de mens schuldig staat voor God. Vandaar dat Adam en Eva toen zij de stem van de Heere God hoorden - wandelende in de hof in de koelte van de dag (vers acht) - zich verborgen. Zij konden niet meer voor God verschijnen. De zonde houdt ook in dat er schuld voor God is. Als we zeggen dat een ziel schuldig is, bedoelen we, dat hij strafwaardig is voor God.

De gevallen mens heeft niet alleen een verdorven hart, maar hij is schuldig voor God en kan voor Hem niet bestaan. Ik zeg dit met nadruk, omdat we in een tijd leven waarin de leer van de algemene verzoening een geweldige opgang maakt. Het wordt niet algemene verzoening genoemd, maar men beweert dat alle mensen reeds met God verzoend zijn. En alles wat zij nodig hebben is om te realiseren dat zij met God verzoend zijn. Alle mensen zullen zalig worden. Geen mens zal verloren zijn. Zoals een theoloog onlangs zei: "Ik weet van niemand die werkelijk in de hel is". Dat is de tendens van de tegenwoordige tijd, dat alle mensen uiteindelijk door God worden aangenomen.

Maar dat leert de Bijbel niet. Zonde betekent

ook dat we schuldig staan voor God. En de schuldige zondaar kan niet voor God bestaan. Laten we God danken dat er verlossing is, een verlossing van beide, van de macht der zonde en van de schuld der zonde. Die verlossing wordt gevonden in de gehoorzaamheid van de tweede Adam, onze Heere Jezus Christus.

N.B. Het copyright van deze vertaling van "In the Beginning" door Prof. Dr. E.J. Young berust bij "The Banner of Truth Trust".

Vragen rondom het levenseinde

2. Een nadere bepaling van het onderwerp
Een nadere bepaling van het onderwerp? Ik kan begrijpen, dat iemand zich afvraagt, als hij of zij dit leest: waarom is dat nodig? We zouden het toch over euthanasie hebben! Inderdaad, maar toch kunnen we eenvoudig niet om een nadere omschrijving van dit onderwerp heen. Vragen als: wat betekent euthanasie?, wat bedoelen wij ermee? moeten besproken worden. Dat dit noodzakelijk is blijkt wel als we eens even het woord "euthanasie" opvangen uit een gesprek. Je weet dan nog helemaal niet waar ze het precies over hebben. Nog erger wordt de verwarring, als de boeken en brochures geraadpleegd moeten worden die hierover schrijven. Wat de één wel euthanasie wil noemen, verwerpt de ander als zodanig. Uiteraard ligt daar vaak een eigen standpunt achter: wat de één als een weldaad prijst zal de ander als een ramp of in ieder geval als een verboden zaak afkeuren. Maar dan is het soms nog de vraag of het wel over hetzelfde gaat. Zo komt het uit dat er een grote verscheidenheid is in het gebruik van het begrip "euthanasie". Het is daarom goed tevoren te zeggen, waar we het hier over hebben. Dan behoeft niemand daar in het vervolg naar te raden.

Wees niet bang dat ik daarmee lang bezig zal zijn. Nog altijd geloof ik dat juist voorstanders van "levensverkortend" handelen - u merkt al dat we ook een bepaalde gedachte hebben over euthanasie! - daar heel lang werk mee hebben en er véél bladzijden aan besteden om het te zeggen, wat zij eronder verstaan. Prof. dr. H.M. Kuitert heeft een boek geschreven over dit onderwerp onder de titel "Gewenste dood". De titel alléén spreekt al! Hij verdedigt een "ja" onder heel wat beperkingen, dat wij hem niet na mogen zeggen naar mijn diepste overtuiging. Maar: het is verbazend hoe deze professor een ruimte neemt om eerst eens te zeggen wat hij onder euthanasie verstaat. Ondertussen wordt het duidelijk dat de brede aanloop tot de omschrijving van het begrip in feite al een verdediging is van het standpunt dat deze professor heeft. Het blijkt niet gemakkelijk om een "terreinverkenning" te geven zonder dat de gedachte die men er tevoren al over had, mééspreekt. Ik geloof dat we gerust kunnen bekennen, dat dat voor iedereen mogelijk is. We hebben er allemaal, min of meer doordacht, wat van. Het maakt echter wel verschil of we daarbij erkennen dat er iets is, dat wel vóórroepgezét moet worden, n.l. het gebod des Heeren. Dit laatste wordt n.l. zoveel vergeten. Men gaat tekeer tegen vantevoren vastgelegde meningen - en doet er ondertussen zelf volop aan mee! - maar heeft het gebod des Heeren niet als het gezaghebbende Woord erkend. Dan kan men over een bepaalde zaak, in dit geval dus over euthanasie, willen discussiëren, maar die discussie is in het begin al fout omdat men voorbijgaat aan wat de Heere zegt. Het is mede daarom, dat er niet zo'n lange aanloop nodig is om te zeggen, wat wij er nu precies mee bedoelen.

Het woord "euthanasie"

Het zal haast niet nodig zijn veel over het woord "euthanasie" te zeggen. Het is bijna ieder wel bekend dat het hier over een samenvoeging gaat van twee Griekse woorden: "eu" en "thanatos". Het geheel wil zeggen "een goede dood". Dat woord zegt op zichzelf niet zoveel, als we er niet bij zeggen wat we eronder verstaan. In de 17e eeuw schreef prof. Hoornbeek, leerling en ambtgenoot van Voetius, een werk dat over "euthanasie" gaat in de zin van het godzalig sterven in Christus: "Euthanasie oftewel sterven". Maar deze strijder heeft daarbij niet kunnen denken aan de betekenis die er vandaag aan gegeven wordt. Hij wist gelukkig wel van dat "wél sterven" af, toen

hij na veel moeite en strijd in mocht gaan in de eeuwige zaligheid.

Duidelijk is dat het woordgebruik een heel andere kant is opgegaan. We kunnen het betreuren dat we dit woord niet meer in de bovengenoemde zin horen gebruiken en zelfs proberen het tegenover anderen die inhoud weer te geven, het feit ligt er dat het zo niet meer in het algemene spraakgebruik is. Het al-of niet godzalig sterven is daarbij niet allereerst in geding, het gaat om het menselijk ingrijpen in het stervensproces. In een boek over stervensbegeleiding en euthanasie (P. Sporken en J. Michels) las ik deze omschrijving van euthanasie "de opzettelijke verkorting (hetzij actief, hetzij passief) van het stervensproces, dat onherroepelijk en binnen afzienbare tijd tot de dood zal voeren". Van zo'n omschrijving zal veel gezegd kunnen worden. Er zal veel bijgevoegd moeten worden en verklaard. Het is waar. Maar deze kan gelden als een zekere objectieve weergave van wat men op het oog heeft: "levensverkortend handelen in het stervensproces". Daarbij zegt deze omschrijving niets over het standpunt. In ieder geval geeft die duidelijk weer, waarover we het willen hebben. Over het opzettelijk ingrijpen in het stervensproces tot spoediger einde van het menselijk leven. Ik weet dat ik dan een bepaalde ruimte overlaat. Die hopen we later wel wat meer te vullen.

Onderscheidingen zeggen niet alles

We kunnen ook niet helemaal voorbijgaan aan allerlei onderscheidingen die men bij het begrip euthanasie maakt. In de praktijk hebben we met deze onderscheidingen te maken en ze worden ook menigmaal misbruikt om de verkeerde gedachte van euthanasie aanvaard te krijgen. Zo spreekt men van "actieve" en "passieve" euthanasie. Actieve euthanasie is het opzettelijk ingrijpen tot levensbeëindiging bijv. door het geven van een dodelijke spuit. Passieve het nalaten van een bepaalde handeling, waardoor het leven verlengd werd. Sommigen zeggen: als je in bepaalde gevallen voor het nalaten van een behandeling bent, dan kan je in wezen ook niet tegen het z.g.n. verlossende spuitje zijn. Zo probeert men inderdaad euthanasie tot gemeengoed te maken. Soms zal deze onderscheiding verwarrend werken. Immers niet altijd zal het zo zijn dat nalaten van een bepaalde handeling opzettelijke levensverkorting genoemd kan worden. Anderzijds kan het dat toch in andere gevallen wél zijn: Laten kán "doen" zijn. Dat zal ieder moeten toegeven. Iedere handeling of het nalaten daarvan zal afzonderlijk beschouwd moeten worden.

Ook spreekt men wel van "directe" en "indirecte" euthanasie. Met het laatste wordt dan bedoeld bijv. het geven van pijnstillende middelen tijdens het stervensproces. Die middelen kunnen - menselijk gesproken - als bijwerking hebben de verkorting van het leven. In veel opzichten meen ik dat we toch hetzelfde moeten zeggen als bij het spreken over passieve euthanasie. Wie zou durven zeggen dat er geen pijnstillende middelen toegepast mogen worden, al kan iemand het zelf niet willen? Anderzijds kan toch deze manier ook misbruikt worden. Ook hier is het nodig te zeggen: ook dit onderscheid kan versluisend werken.

Laten we voorzichtig zijn met onderscheidingen te werken, die op een verborgen manier toch dienstbaar zijn om het leven te verkorten, waar we toch duidelijk het gebod des Heeren tegenover ons hebben. Het is opmerkelijk dat in de z.g.n. euthanasieverklaring, die door de Nederlandse Vereniging voor vrijwillige euthanasie is opgesteld - en die iemand dus tevoren invult - niet alleen gevraagd wordt om toepassing van euthanasie, als hij te eniger tijd, door ziekte, ongeval of welke oorzaak ook, in een toestand komt te verkeren, waaruit voor hem geen herstel tot een redelijke en menswaardige (!) staat te verwachten is. Nee, hij vraagt ook a) dat op mij geen middelen of technieken zullen worden toegepast die bedoelen de fysieke processen in mij te onderhouden of te verlengen. b) dat op mij geen middelen of technieken zullen worden toegepast, die bedoelen mijn bewustzijn te onderhouden of op te wekken. Zo'n verklaring is verbijsterend. Vreselijk dat zoiets ook nog een "levenstestament" wordt genoemd. Maar het blijkt dat men in alle gevallen "gedekt" wil zijn. Men vreest ook voor "levensverlengende" middelen en technieken. Het is erg om te zeggen maar zó wordt een zo spoedig

mogelijk einde gevraagd. Zo bang is men voor verdere verlenging in de z.g.n. mensonwaardige staat. Zullen wij dan niet bang zijn dat - op welke manier dan ook - euthanasie in strijd met Gods gebod wordt toegepast?

Ik hoor iemand zeggen: maar hoe moet het dan in bijzondere gevallen . . . ? Laten we daar nu niet op ingaan. Ik hoop dat u die vrees met mij deelt, dat we - hoe dan ook - zullen meewerken aan een opzettelijk verkorten van het leven. Dáárvoor te vrezen terwille van die God, Die het leven gegeven heeft als een geschenk van Zijn Hand en die ons ook de roeping schenkt om daarmee te handelen naar Zijn Woord, is zeker onmisbaar om onze weg te gaan in een wereld, die daar niet van wil weten.

D. Slagboom.

Denken over . . .

Onder deze titel zal er een reeks boekjes verschijnen over actuele onderwerpen. Ze zijn bedoeld voor persoonlijk gebruik, voor het godsdienstonderwijs en maatschappijleer en voor bijbelstudiekringen en verenigingen, met bij elk hoofdstuk enkele gespreksvragen. In elk deeltje worden literatuurverwijzingen opgenomen voor verdere studie. De boekjes verschijnen onder redactie van Ir. J. van der Graaf, I.A. Kole en Ds. J.H. Velema.

Het eerste boekje is verschenen. Het is van de hand van Ds. Velema en gaat over: Denken over . . . Gereformeerd-zijn. De kopjes boven de verschillende hoofdstukken luiden als volgt: 1. Positie, 2. Problematiek, 3. Peiling, 4. Positief, 5. Praktijk en 6. Perspectief. De kopjes beginnen dus zonder uitzondering met een P.

Ds. Velema houdt in het boekje een principeel betoog. Hij doet dat helder en in het algemeen met veel overtuiging. Daarom is er veel goeds van dit boekje te zeggen en kunnen we het van harte aanbevelen. Zonder daarmee te zeggen dat we het zonder meer in alle opzichten met de schrijver eens zijn. Om een en ander te noemen. In hoofdstuk 4: Positief gaat het over het onderwerp Sombere? Blij! We lezen op blz. 44 o.a.: Het is inderdaad waar dat er in de rechterflank van de Gereformeerde Gezindte, die dwars door kerkjes en kerken heenloopt, een somber geestelijk klimaat is gegroeid en bevorderd, waarin somberheid de toon aan geeft en waar blijdschap een verdachte zaak is. (. . .) Slechts merken we op dat we hier te maken hebben met een uitwas van het gereformeerd-zijn. Men spreekt ook wel over ultra-gereformeerd.

We willen erkennen dat er veel vorm is, veel namaak van het werk Gods, veel wettische gezindheid. Maar we weten ook dat er nog mensen zijn, die geestelijk in het zwart gaan. We weten ook van vrouwen, die toen de Heere haar te sterk werd, in het zwart gingen lopen, zonder dat als eis voor een ander te stellen. We weten, dat juist in deze kringen de ware blijdschap des geloofs wordt gevonden. We vrezen dat er veel blijdschap is die niet uit het hart voortkomt. Het moet toch een zaak van het hart zijn, zoals de schrijver zelf ook zegt.

Ds. Velema maakt bezwaar tegen de aanduiding oud-gereformeerd. Dat is zijn goed recht, maar de bedoeling is duidelijk en dat is van betekenis. Vele jaren geleden zei eens een kind des Heeren tot een Chr. Geref. predikant - het was Ds. Jan van der Vegt - toen hij daar ter plaatse geprekeerd had: u hebt oud-gereformeerd geprekeerd. Zijn antwoord was: de Heere heeft het mij niet anders geleerd.

Voor de benaming ultra-gereformeerd willen we verwijzen naar het artikel, getiteld Ultra-Gereformeerd, dat Drs. A. Vergunst schreef als reactie op de laatste pennevrucht van Prof. Dr. A.A. van Ruler, verschenen onder de titel Ultra-Gereformeerd en Vrijzinnig. Het artikel van Drs. Vergunst is opgenomen in het boek, getiteld Neem de wacht des Heeren waar, dat na de dood van Drs. Vergunst verscheen en een korte levensbeschrijving en een keuze uit hetgeen hij geschreven en gesproken heeft bevat.

Ds. Velema neemt wel de aanduiding Gereformeerde gezindte over. Is die beter te verdedigen dan die van oud-gereformeerd? We kunnen beide aanduidingen wel handhaven. We weten immers wat er mee bedoeld wordt. Maar of we kunnen spreken van flanken is iets anders. Dan moet er ook een midden zijn. Hoe kan dat eigenlijk? Is het

woord gezindte zo vaag, dat je naar rechts of naar links kunt uitwijken en toch nog tot de Gereformeerde gezindte kunt behoren? Wordt zo de aanduiding niet zeer vervutwendig? We zijn deze gezindte toegedaan of niet. We spreken, dacht ik, toch ook niet van een rechter- en een linkerflank van de oud-gereformeerden! Men is gereformeerd in de goede zin van het woord of men is het niet. Tenslotte gaat het bij verscheidenheid om de eenheid van de diepste gevoelens.

De schrijver meent dat er samenwerking mogelijk is met evangelischen. Ik betwijfel dat sterk. Tenminste als het gaat over samenwerking op principieel gebied. Dus met handhaving van Gods Woord en de belijdenisgeschriften. Het blijkt in de praktijk vaak niet eens mogelijk op een vruchtbare wijze samen te werken met anderen die zeggen Gods Woord en de belijdenisgeschriften te willen handhaven. Bij voorbeeld in schoolbesturen.

Ds. Velema constateert dat er een groot wantrouwen is tussen hen die met elkaar als één man op het gereformeerd front moesten staan. Zie blz. 70. Dat is natuurlijk een zeer ernstig verschijnsel. Dat kwam vroeger ook voor. Paulus werd aanvankelijk gewantrouwd. Zie Hand. 9:26. We moeten proberen dat verschijnsel op een juiste wijze te beoordelen. De praktijk leert in het algemeen, dat er tussen hen, die de Heere in waarheid toebehoren, al behoren ze tot verschillende kerkgemeenschappen, een geestelijke band is en dat er overeenstemming is als het gaat over het werk der genade in het hart van een zondaar. Die band is er niet met anderen, die wel rechtzinnig over deze zaken denken en spreken, maar blijkbaar de praktijk van het geestelijke leven toch anders zien. Hierbij gaat het ook om de toepassing der heils. Overigens: hoe betreurenswaardig ook, wantrouwen zal er hier en daar wel blijven, ook al is er geen grond voor.

We zijn wat uitvoerig geweest, omdat het gaat om een belangrijke zaak en het boekje veel goeds inhoudt en tot nadenken noopt en mogelijk tot uitwisseling van gedachten. Het boekje telt 80 blz. Het is uitgegeven door Uitgeverij Boekencentrum b.v., postbus 84176, 2508 AD's-Gravenhage, tel. 010-512111. Het kost f 12,50. De abonneeprijs is f 10,90.

B.

Sara Nevius

Zo heet de school voor Middelbaar Dienstverlenings- en Gezondheidsonderwijs op Reformatorische Grondslag, Appelweg 1, 3832 RK Leusden, tel. 033 - 12685.

Aan de school zijn twee opleidingen verbonden, namelijk de INTAS (Interim Algemene Schakelopleiding, 1- en 2-jarig) en de nieuwe opleiding AW (Agogisch Werk), die in de plaats gekomen is van de KV/JV-opleiding, die thans wordt afgebouwd.

Leerlingen met diploma LHNO, MAVO of een overgangsbewijs naar de vierde klas van de HAVO of VWO zijn toelaatbaar en kunnen zich aanmelden aan bovenstaand adres. Daar zijn uiteraard ook allerlei inlichtingen te verkrijgen.

Op dinsdag 7 februari a.s. zal er D.V. informatie gegeven worden in de school door directie en docenten, speciaal voor leerlingen, terwijl D.V. 21 februari a.s. een algemene informatieavond voor ouders en leerlingen gegeven zal worden.

Laten ouders die kinderen hebben die voor een dergelijke school in aanmerking komen met het bovenstaande rekening houden.

B.

Voor de Jeugd

Het Zonnekind 71

Beste jongelui!

"Maar Simson lag tot middernacht toe; toen stond hij op te middernacht, en hij greep de deuren der stadspoort met de beide posten, en nam ze weg met de grendelboom, en legde ze op zijn schouderen, en droeg ze opwaarts op de hoogte des bergs, die in het gezicht van Hebron is."

Richt. 16:3.

We hebben gezien dat Simson midden in de nacht wakker gemaakt werd. Dit deed de HEERE. Zijn eer kon het niet gedogen dat Simson een prooi zou worden van de vijand. Dat is het wonder der vrije genade waarin

Simson deen mocht. In dat wonder mogen al Gods kinderen delen. Simson ging de stad door, midden in de nacht. We hebben geprobeerd in zijn gedachtenleven in te komen. Want zijn gedachten hebben zich in die nacht natuurlijk wel vermenigvuldigd. Hij kon alleen zichzelf maar veroordelen. Wie kan dat niet verstaan, als hij kennis gekregen heeft aan zijn eigen zondig bestaan? Ik hoop dat dit voor mijn lezers geen vreemde taal is.

Toen hij de stad inging stonden de poorten open. Toen hij de stad uit wilde gaan, waren de poorten gesloten. Dat is ook een zaak om over na te denken. De toegang naar de wereld is altijd ruim en de weg er uit is altijd gebarricadeerd. De duivel weet heel goed wat hij doet. Vergeet dat nooit.

Het is in de nacht donker. Je zou de duivel, een donkere figuur, over het hoofd zien. Doch vergeet niet dat hij goed aanwezig is. Simson zat als 't ware gewoon in de val. Zo kan nog elk mens in de val terecht komen. Je bent dan in de wereld verzeild geraakt. En hoe kom je er uit? Alle wegen zijn toegemuurd. Als God niet te hulp komt, dan kom je er niet uit. Zo is het Simson ook vergaan.

Toen hij bij de poorten kwam, waren deze gesloten. Ik lees niet dat de wacht naar buiten kwam om eens te kijken wie er bij de poort stond. Dat had natuurlijk gemakkelijk gekund. Want de Gaziëten hadden geen halve maatregelen genomen, zo hebben wij het vernomen. Doch ik vermoed dat zij nu slapende gehouden werden door de Wachter Israëls, Die nooit slaapt of sluimert. En Simson werd door diezelfde Wachter Israëls met kracht omgord. Het staat er voor deze keer niet met zoveel woorden bij, maar het is zonder meer zeker. Want in eigen kracht had Simson nooit kunnen doen wat er nu gebeurde. "Hij greep de deuren der stadspoort met de beide posten, en nam ze weg met de grendelboom, en legde ze op zijn schouderen, en droeg ze opwaarts op de hoogte des bergs, die in het gezicht van Hebron is". Je ziet het voor je ogen gebeuren. Kijk er maar even heel goed naar. Want het is geen gewoon mensenwerk wat hier gebeurt. Het is een menselijk onmogelijk werk. Doch het is Israëls God Die Simson krachten geeft. En in de kracht des HEEREN kan hij ook deze kloeke daad verrichten. Je ziet hem gaan met de stadspoort op zijn schouderen. De beide posten waarin de poort gehangen was, zaten er nog aan alsook de grendelboom. Het werd allemaal uit de grond gerukt en meegenomen of het een bos stro was. Hij ging met heel deze vracht - of dit vrachtje - de berg op. Dat vroeg natuurlijk dubbele krachtsinspanning. De berg af gaat vanzelf. En als je dan een vracht op je rug hebt, gaat het nog harder dan gewoon. Ieder begrijpt dat. En bedenkt dan ook dat we allemaal van nature met de last der zonde bergafwaarts gaan. Het is om te huiveren als je dan aan de gevolgen denkt. Want je komt in de afgrond der verlorenheid terecht.

Doch Simson kwam op de hoogte van de berg terecht. Daar legt hij de poort met de posten en de grendel neer. Het zijn de tekenen van zijn overwinning. Toen de Gaziëten wakker werden hebben zij het kunnen zien dat de deuren van de stad verwijderd waren. Zij hebben het kunnen zien dat Simson aan hun moordlust ontkomen was. Zij hebben het kunnen zien, dat de HEERE het voor hem opgenomen had. Of zij het ook hebben gezien? Ik geloof het niet. Althans niet op de manier waarop dit had moeten gebeuren. Want dan zouden zij de strijd hebben opgegeven. Dan zouden zij zelf gecapituleerd hebben voor God. Zij zouden er nog goed mee geweest zijn ook. Want als je als een vijand van God, mag capituleren voor God, dat valt altijd mee. Je komt dan als een overwonnen vijand aan de voeten des HEEREN terecht, met de bede om genade. Want overwonnen vijanden moeten het van genade hebben, daar zij de dood hebben verdiend. Hebben jullie dat ook al geleerd, dat je het van genade hebben moet? Als je dat mag leren, kom je er achter dat er bij de HEERE genade te verkrijgen is. Ja, dat Hij een gaarne vergevend God is.

De tekenen van de overwinning werden neergelegd op de hoogte des bergs, die in het gezicht van Hebron is. Hebron was een stad 60 km. van Gaza verwijderd. Het was een stad die aan de Israëliëten behoorde. Dat is ook van betekenis. Want de Gaziëten konden zien welk een God de Israëliëten hadden. Doch de

Israëliëten zelf konden het niet zien. Het is te hopen dat zij het met open ogen hebben gezien. Want al vormden zij het oude bondsvolk. Al waren zij een uitverkoren volk, de volksverkiezing garandeerde nog niet z.m. dat zij nu ook allemaal geopende ogen hadden.

Daar moeten wij ook nu wel aan denken. Want jullie behoren allemaal tot de kerk. Althans daar ga ik van uit. Jullie vormen het nieuw testamentische bondsvolk. Jullie zijn ook afgezonderd van de wereld, onderscheiden van de wereld. Doch dat geeft geen garantie dat je een kind van God bent, krachtens de wedergeboorte uit de Heilige Geest. De bijbel leert toch duidelijk, juist in het nieuwe testament, dat je "als een kind des koninkrijks buiten geworpen kunt worden". Als je echter door de Geest Gods wederom geboren bent krijg je ogen om te zien, Wie God is, Wie jou God is. Een God, Die het voor je opneemt, terwijl je niet verdiend hebt. Hoe kan dat dan? God gaat toch niet over de zonden heen?

Waarom de HEERE Simson gedenken kon, al was Simson de Heere vergeten, ligt alleen verklaard in Hem Die meer geweest is dan Simson, dat is het Zonnekind, de Heere Jezus Christus, Was Die nooit gekomen, God zou Simson nooit hebben kunnen helpen. Doch nu is Hij gekomen en daarom kon God Simson ook nu weer genade bewijzen. Want ik zie in gedachten de Heere Jezus ook de stad uitgaan. Hij draagt ook iets op Zijn rug. Dat is het kruis. Het kruishout der vervloeking. Dat heeft Hij de hoogte van de heuvel Golgotha opgedragen om daar aan te sterven. Hij is daar aan een smartelijke, smadelijke, vervloekte dood gestorven. Hij deed dat in de plaats van Simson. Daarom kon God Simson genadig zijn. Hij deed dat in de plaats van al Zijn volk. Daarom kan God een ontelbare schare, die de dood verdiend heeft, het eeuwige leven geven. En behoren jullie daar nu ook bij, bij die ontelbare schare? Dan heb je geleerd dat je uit en van jezelf niets anders kunt dan schuld met schuld vermeerderen. Je kunt je schuld ook op geen enkele wijze ongedaan maken. Wanneer de HEERE met jou in het gericht zou treden, je zou zeker moeten omkomen. Dat is een zeer benauwende gedachte. Doch als je door de Heilige Geest het oog geslagen mag krijgen op Hem, Die te zijner tijd voor de goddelozen gestorven is, dan komt er verruiming in je gemoed. Dan leer je verstaan dat God alleen om Zijnentwil je genadig kan zijn. Hij ging de hel in om voor Zijn volk de hel te sluiten en om voor hen de hemel te openen. Dit is het nooit te doorgronden wonder, waar diegenen in terecht komen die door de Heilige Geest daar gebracht worden.

Ik wil nog een keer de blik op Simson laten vallen. Want toen hij die poort van Gaza had weggenomen was Gaza een onbeschermd stad geworden. Het was een open stad geworden. De kracht van een stad was in oude tijden gelegen in haar muur en poorten. Het was nu een overwonnen stad. Komt Simson hier niet heerlijk openbaar als een type van Christus? Want Hij heeft de vijand overwonnen. De kracht van het rijk van de vorst der duisternis is gebroken. Wie dit door het geloof mag zien, behoeft de vijand niet meer te vrezen. Want hij weet: Christus is Overwinnaar. Hij heeft de sleutels van de hel en dood. De poorten der hel zullen Zijn gemeente niet overweldigen. Hij heeft alle macht in de hemel en op de aarde. Hij heeft gezegd: **Zie, Ik ben met u al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.** Dit te geloven kan je ook in deze wereld rustig doen leven, dat is een rust die de wereld niet kent. Doch degenen die God uit de wereld heeft uitverkoren leren daar iets van verstaan. Is dat jou ook al zo vergaan?

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Uitgeverij en boekhandel Den Hertog b.v. postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-3434

1. Een dief in de kerk door Lenie Ippel-Breedveld.

Het gaat over jongens en meisjes. Op de voorgrond komen Kasper en Marilien. Kasper wordt bedreigd door een andere jongen, waardoor hij komt tot diefstal uit een kerk. De dader wordt gevonden. Alles komt weer goed. Een spannend boek voor jongens en meisjes van 9-12 jaar.

Het is een boek van 77 blz. dat gebonden f 8,25 kost.

2. Jolande slaat zich er door door Marian Schalk-Meijering.

We sluiten ons aan bij wat we lezen op de achterzijde van de band: Jolande woont alleen met haar moeder in een herenhuis aan de gracht. Haar vader woont op een flat in een grotere stad. Dat is voor Jolande vaak moeilijk te aanvaarden. Waarom heeft haar vader hen in de steek gelaten? Door opmerkingen van vriendinnen op school wordt het allemaal niet gemakkelijker. Tja, en dan de gezellige fietstocht. Met z'n achten beleef je nog eens wat. Als je 14 bent, kom je veel vrolijkheid tegen, maar soms is er ook echt verdriet. Hoe slaat Jolande zich erdoor? . . . Dat is in dit boek te lezen. De schrijfster heeft de gave om de situatie en de mensen te tekenen. Dit boek zal zijn weg wel vinden. Het telt 109 blz. en kost gebonden f 11,90.

3. Toch komt het goed, Rianne door Sj. van Duinen.

Dit verhaal gaat over Rianne, die gehandicapt is. Ze kan niet lopen. Haar moeder is overleden. Een tante zorgt goed voor haar. Vader is veel weg. Die heeft het moeilijk tengevolge van het overlijden van zijn vrouw. Na jaren heeft hij het plan om opnieuw in het huwelijk te treden met een vrouw die al een dochter heeft. Zij komen samen al enkele weken voor het huwelijk in huis. De sfeer wordt heel anders. Rianne heeft het erg moeilijk, maar Rianne komt dicht bij de dood en daardoor wordt het weer goed. Vader ziet van het huwelijk af. De verhoudingen worden weer als vroeger. In dit boek ontmoeten we ook Lydia, de hoofdpersoon uit: Een vader der wezen.

Het is een heel mooi boek van 195 blz. en kost gebonden f 16,50. B.

AANMELDING LEERLINGEN - GOMARUS-MAVO

Grote Haarsekade 12 - Gorinchem
Telefoon 01830 - 23899

Tot D.V. 15 maart kunnen leerlingen voor het cursusjaar 1984 - 1985 aangemeld worden.

De aanmelding voor het brugjaar kan plaats hebben via de hoofden van de basisscholen of rechtstreeks aan de school. Bij rechtstreekse aanmelding wordt u informatie en een aanmeldingsformulier toegestuurd.

Inlichtingen worden verstrekt door de directeur, de heer C.P. Huissen, Groot Veldsweer 25, Hardinxveld-Giessendam, tel. 01846 - 4302 en de heer J. Visser, adj. dir., Groot Veldsweer 31, Hardinxveld-Giessendam, tel. 01846 - 4437.

WESTKAPELLE TE HUUR

Vakantiehuis en luxe stacaravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand.

Tel.: 01187 - 1441

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.

U kunt op 'DE VERRASSING'

gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

Uitgeverij Boekhandel G. KOOL

Het adres voor al uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

1958 - 25 Jaar - 1983

Woninginrichting en stoffering

Meubelen en vloerbedekking
Gordijnen -
zonwering enz.

Vrijblijvend komen wij bij u aan huis met onze stalen collecties.

Bel ons eens voor een afspraak.

Beleefd aanbevelend
B. Elderkamp
Frankenord 17
Rotterdam
Tel. 010 - 823487